

[Начало](#) > ... > [Семейноправни Въпроси И Наследство](#) > [Наследяване](#) > [Ограничения По Отношение На Наследяването — Специални Правила](#) > [France](#)

Ограничения по отношение на наследяването — специални правила

 Франция

Съдържание,
предоставено от



European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Съгласно правото на тази държава членка съществуват ли специални правила, които поради икономически, семейни или социални съображения налагат ограничения, свързани с наследяването на дадено недвижимо имущество, на дадени предприятия или на други специални категории активи, намиращи се в тази държава членка, или които засягат това наследяване?

Във Франция има специални правила, при които е налице дерогация от общия правен режим относно наследяването както по отношение на реда за наследяване (*dévolution successorale*) (1), така и по отношение на подялбата на наследството (*partage successoral*) (2).

1. Специални правила относно реда за наследяване

Редът за наследяване е механизъм, чрез който се определят лицата, които ще наследят наследството.

В законодателството и съдебната практика на Франция са установени специални правила относно реда за наследяване, за да се вземе предвид специфичното естество на определени активи. Те се отнасят за следните активи:

Семейни реликви

Специалните правила, свързани със семейните реликви (*souvenirs de famille*), са установени в съдебната практика.

Семейните реликви са семейни предмети, чиято стойност е предимно лична и субективна, например писма до семейството, портрети, мебели, носещи фамилния герб и др. Тези активи „свидетелстват за семейната история“ и следователно представляват „по-скоро емоционално, отколкото парично наследство, чието значение за семейството изисква приложимите по отношение на тяхното прехвърляне правила да бъдат уредени по специфичен начин, по-специално с цел да се избегне разпръскването им по начин, който би ги лишил от семейния елемент, който е основен за тяхната стойност.“ (Grimaldi, M., *Droit patrimonial de la famille*, Dalloz Action, 7-мо издание 2021/2022, № 235.221).

Съгласно съдебната практика (вж. по-специално [1-во гражданско отделение, 21 февруари 1978 г., жалба № 76-10.561, публикувана в Официалния бюлетин](#)) определените в Гражданския кодекс (*Code Civil*) правила относно реда за наследяване и подялбата не се прилагат по отношение на тези активи. Поради това, при липсата на по-добро споразумение между членовете на семейството или завещателно разпореждане (*disposition testamentaire*) за обратното, тези активи могат да бъдат поверени чрез

депозирани на този член на семейството, когато съдилищата сметат за най-компетентен да ги задържи. В тази връзка, вместо да бъдат прехвърлени на определен член на семейството, семейните реликви се поверяват на грижите на член на семейството, който трябва да ги държи на разположение на останалите членове.

Гробищни парцели

Гробищен парцел представлява място в гробище (гробища или гроб). Гробищните парцели имат особено важно семейно предназначение, което според френската съдебна практика обосновава дерогация от общия правен режим относно наследяването.

Поради това, чрез дерогация от [член 815 от Гражданския кодекс](#), гробищните парцели никога не могат да бъдат предмет на подялба: те се прехвърлят на наследниците, които са в режим на постоянна съсобственост (*indivision perpétuelle*). В качеството си на съсобственици наследниците имат право да бъдат погребани в парцела, да бъдат погребани членовете на техните семейства и да се противопоставят на погребението на лица, които не са членове на семейството на закупилия парцел (*концесионер*).

Литературна и художествена собственост

В [член L. 111-1 от Кодекса на интелектуалната собственост](#) (*code de la propriété intellectuelle*) се предвижда, че авторското право (*droit d'auteur*) обхваща интелектуални и морални характеристики (например: право на разпространение на произведение, право на поставяне на име върху произведение, право на зачитане на произведение и др.), както и финансови особености (например: правото на получаване на компенсация за разпространение на произведение).

В Кодекса на интелектуалната собственост се съдържат няколко специални правила, които се отклоняват от нормалните правила относно реда на наследяване с цел да се защити авторското право.

Например, що се отнася до финансовите особености, в [член L.123-6 от Кодекса на интелектуалната собственост](#) се предвижда, че преживелият съпруг има специално право на плодopolзване върху всяко право на ползване (*usufruit spécial sur le droit d'exploitation*), което авторът не е използвал. Доктрината гласи, че това специално плодopolзване „се обяснява с факта, че поради грижата на преживелия съпруг се предполага, че той е създал среда, благоприятна за създаването на интелектуални произведения, и че следователно е законосъобразно да бъде компенсиран, като му се присъди право да се възползва от продукта на това творчество.“ (Grimaldi, M., *Droit patrimonial de la famille*, Dalloz Action, 7-мо издание 2021/2022, № 235.201).

Що се отнася до интелектуалните и моралните характеристики, в [член L. 121-2 от Кодекса на интелектуалната собственост](#) се предвижда, че след смъртта на автора „правото на разпространение на посмъртни творби на автора се упражнява от изпълнителя(ите) (*exécuteurs testamentaires*), определени от автора приживе. При отсъствие на изпълнители или след тяхната смърт и ако авторът не е указал друго, това право се упражнява по следния ред: от низходящи, от съпруг, срещу когото няма окончателно съдебно решение за законна раздяла (*jugement passé en force de chose jugée de séparation de corps*) и който не е сключил нов брак, от наследници, различни от потомци, които ще придобият цялото или част от наследството чрез наследяване, и от универсалните наследници (*légataires universels*) или донорите (*donataires*) на цялото бъдещо наследство.“. Следователно редът на посочените в този член лица е различен от предвидения в [член 734 от Гражданския кодекс](#) за определяне на реда, по който наследниците на починалия наследяват наследството.

Договори за аренда на земеделски земи

Договорът за аренда на земеделска земя (*bail rural*) е договор за аренда на земеделска земя или сгради между собственик или арендодател (*bailleur*) и наемател или арендатор (*exploitant*) срещу наем. Така се осигурява възможност земеделската земя или сградите да бъдат предоставени за извършване на селскостопанска дейност.

В [член L. 411-34 от Кодекса за селското стопанство и морския риболов](#) (*code rural et de la pêche maritime*) се предвижда по принцип договорът за аренда на земеделска земя да бъде продължен в полза на

съпруга на починалия, партньора, с когото е сключено регистрирано партньорство (*pacte civil de solidarité*), и възходящи и низходящи на починалия, които участват в стопанството или които действително са участвали в него през петте години, предхождащи смъртта на лицето.

Това специално правило се обосновава от специфичния характер на земеделието. То представлява дерогация от общия правен режим относно наследяването, тъй като:

- роднини по съребрена линия (т.е. братя и сестри), които са наследници на починалия по общия правен режим относно наследяването, не могат да се възползват от правото на договор за аренда на земеделски земи;
- за да се ползват от правото на договор за аренда на земеделски земи, изброените в член L. 411-34 от Кодекса за селското стопанство и морския риболов лица трябва действително да са участвали в стопанството преди смъртта на лицето.

Специални правила относно защитата на дома на двойката

Установени са специални правила, за да се попречи на съпруга или регистриран партньор да наследи дома на двойката съвместно с другите наследници на починалия. Тези правила, които са определени поради семейния характер на дома, имат за цел да запазят жизнената среда на преживелия съпруг или, що се отнася до договорите за наем на жилища (*baux d'habitation*), на починалия регистриран партньор.

В член 1751 от Гражданския кодекс се определя принципът на съвместно обитаване (*cotitularité*) по отношение на договорите за наем на жилища. По този начин с него се предвижда, че „правото на наем на помещения, които нямат нито професионален, нито търговски характер и които действително се използват от двамата съпрузи като тяхно жилище, независимо от режима им на имуществени отношения и независимо от всяко споразумение за обратното, дори ако договорът за наем е бил сключен преди сключването на брака или регистрираното партньорство, ако партньорите съвместно поискат това, се счита, че се ползва и от двамата съпрузи или регистрирани партньори.“

Последният параграф на този член гласи, че „в случай на смърт на един от съпрузите или регистрираните партньори преживелият съпруг или регистриран партньор и съвместният обитател по договора за наем ще притежава изключително право върху този договор за наем, освен ако изрично не се откаже от него.“

Когато жилището принадлежи съвместно на съпрузите или принадлежи на починалия съпруг, в член 764 от Гражданския кодекс се предвижда, че съпругът, имащ право на наследяване, който действително е обитавал жилището като свое основно жилище към момента на смъртта, притежава до смъртта си право на пребиваване (*droit d'habitation*) върху дома и право на ползване на мебелите (*droit d' използване sur le mobilier*). За разлика от правилото, приложимо по отношение на договорите за наеми на жилища, това изключение се прилага само за брачни двойки (а не за тези в регистрирано партньорство).

2. Специални правила относно подялбата: преференциално разпределение

Подялбата на наследството е последният етап от уреждането на наследството. С нея се слага край на режима на съсобственост, тъй като тя включва разпределяне на индивидуални права на всеки наследник върху активите, съставляващи наследството, което трябва да бъде поделено.

По принцип, за да се подели наследството, трябва да се установят толкова партии, колкото са наследниците, имащи общо право на дял от него (член 827 от Гражданския кодекс). По принцип всички партии са с еднаква стойност; ако съставът на наследството прави невъзможно установяването на партии с еднаква стойност, разликата се компенсира чрез извършване на плащане за изравняване на дяловете (*soulte*) (член 826 от Гражданския кодекс).

В член 830 от Гражданския кодекс се уточнява, че при установяването и съставянето на партидите трябва да се положат усилия за избягване на подялбата на стопански единици и други сбирки от активи, чието разделяне би довело до тяхното обезценяване.

Наследниците могат да се споразумеят за това как да бъде разпределена всяка партида. При липсата на споразумение между тях партидите се разпределят чрез жребий на случаен принцип.

Някои активи обаче може да бъдат изключени от жребия на случаен принцип и да бъдат преференциално разпределени на даден наследник. Поради това правилата предвиждат, че преживелият съпруг или всеки наследник може да поиска преференциалното разпределение (*attribution préférentielle*) на:

- всяко земеделско, търговско, промишлено, занаятчийско или професионално предприятие, в което те действително участват или са участвали ([член 831 от Гражданския кодекс](#)). Това преференциално разпределение се прилага по закон за всяко стопанство, което не надвишава границите на площта, определени с указ на Държавния съвет, освен ако съдът не е разпоредил то да остане в режим на съсобственост ([член 832 от Гражданския кодекс](#)). То зависи от окончателното решение на съда, който се произнася по съществуващото на делото в други случаи;
- собственост върху или право на наем на помещения, които те действително използват като свое жилище, ако са пребивавали към момента на смъртта на лицето, и мебелите в тях, както и превозното средство на починалия, ако имат нужда от него, за да посрещнат ежедневните си нужди ([член 831, параграф 2, точка 1 от Гражданския кодекс](#)). Това преференциално разпределение се прилага по закон ([член 831, параграф 3 от Гражданския кодекс](#));
- собственост върху или право на наем на стопански помещения, които действително се използват в процеса на тяхната дейност, както и движимите вещи, необходими за тази дейност ([член 831, параграф 2, точка 2 от Гражданския кодекс](#)). Това преференциално разпределение зависи от окончателното решение на съда, който се произнася по съществуващото на делото;
- всички движими вещи, необходими за ползването на земеделски имот (*exploitation d'un bien rural*), стопанисван от починалия като земеделски стопанин или изполичар, където договорът за аренда продължава в полза на заявителя или когато на заявителя е предоставен нов договор за аренда ([член 831, параграф 2, точка 3 от Гражданския кодекс](#)). Това преференциално разпределение зависи от окончателното решение на съда, който се произнася по съществуващото на делото.

Във всички случаи, дори когато преференциалното разпределение се прилага по закон, то никога не е автоматично. Това означава, че то винаги трябва да бъде поискано от преживелия съпруг или наследника, който желае да се ползва от него.

2 Съгласно правото на тази държава членка тези специални правила прилагат ли се към наследяването във връзка с посочените по-горе активи, независимо от приложимото към наследяването право?

От посочените по-горе правила относно реда за наследяване, които са дерогация от общия правен режим, само две се прилагат независимо от приложимото право по отношение на наследяването:

- правилата относно преференциалното разпределение. Касационният съд (*Cour de cassation*) постановява, че „поради своята икономическа и социална цел правилата за преференциално разпределение са задължителни разпоредби с първостепенно значение, така че да се прилагат определените от закона на мястото, където се намира недвижимият имот.“ ([1-во гражданско отделение, 10 октомври 2012 г., жалба № 11-18.345, публикувана в Официалния бюлетин](#));
- правилата относно моралните права на авторите (*droit moral des auteurs*). Поради това Касационният съд посочва, че „правилата, съгласно които във Франция се предвижда, че лице, което е автор на литературно или художествено произведение, се ползва от морални права, установени в негова полза, са закони със задължително приложение.“ ([1-во гражданско отделение, 28 май 1991 г., жалби № 89-19.522 и 89-19.725, публикувани в Официалния бюлетин](#))

3 Съгласно правото на тази държава членка съществуват ли специални процедури, които гарантират спазването на посочените по-горе специални правила?

В националното законодателство няма специални процедури, които да гарантират спазването на посочените по-горе специални разпоредби.

■ Последна актуализация: 20/11/2025

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.